

Lapsiin kohdistuvien väkivaltarikosten tutkintaa nopeutettava

PÄÄTÖSTEN TUEKSI 3/2020

JULKAISUN TAUSTA JA TAVOITTEET

Kaksi vuotta ilmoituksesta tuomioon: Miten lyhentää lapsiin kohdistuvien väkivaltarikosten tutkinta- ja oikeusprosessin kesto? -seminaarissa 28.11.2019 tarkasteltiin tutkinta- ja oikeusprosessin viiveitä lapsia kohtaavien tuki- ja hoitotahojen, poliisin, syyttäjän ja tuomioistuimen näkökulmasta. Tässä julkaisussa esitellään nykytilanteen haasteita sekä siihen ehdotettuja ratkaisuehdotuksia niin seminaarissa esitetyn aineiston kuin aiheeseen liittyvään tutkimuksen pohjalta. Sitaatit ovat seminaariesityksistä poimittuja lasten ja nuorten autenttisia kokemuksia, jotka oli esityksiä varten anonymisoitu.

Kirjoittajat:

Taina Laajasalo

johtava asiantuntija, THL

Julia Korkman

oikeuspsykologian dosentti, HUS

Rika Rajala

koordinaattori, THL

Lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten käsittely kestää keskimäärin lähes kaksi vuotta¹. Tämä on selvästi pidempään kuin aikuisten kohdalla. Rikosepäilyjen tutkinnan viiveet vaikeuttavat sekä hidastavat lapsen ja perheen toipumista. Eurooppalaisten Barnahus-standardien mukaan lapsiystävällisten rikosoikeudellisten menettelyjen peruseriaatteena tulee olla tarpeettomien viivästysten välttäminen lapsiin kohdistuvien rikosepäilyjen selvittelyssä. Koska kyseessä on monitahoinen pulma, ongelma ei ole yhden ammattikunnan tai hallinnonalan ratkaistavissa.

Tässä julkaisussa tuodaan esiin keinoja parantaa eri viranomaisten yhteistyötä ja kehittää ammattilaisten osaamista lapsiin kohdistuvien rikosten tutkinnassa. Tavoitteena on taata lapselle ja perheelle apu ja tarvittavat tukitoimet viiveettä koko rikos- ja oikeusprosessin ajan.

Lapsi asianomistajana

Epäillyn rikoksen uhrin eli asianomistajan asema rikosprosessissa on lapselle kuormittava. Tilanne herättää lapsissa kysymyksiä ja pelkoa, usein silloinkin kun lapsen kuuleminen tehdään lapsiystävällisessä ympäristössä ennen varsinaista oikeudenkäyntiä. Suomessa oikeusprosessia on jo osin kehitetty lapsiystävälliseen suuntaan. Esimerkiksi, toisin kuin useissa muissa Euroopan maissa, alaikäisten asianomistajien ei tarvitse Suomessa todistaa oikeusistuimessa tai kohdata epäiltyä rikosentekijää. Lasten todistuspuheenvuorot videoidaan jo esitutkintavaiheessa oikeudenkäyntiä varten. Kuulemiset on ohjeistettu toteuttamaan siten, että niistä vastaa lasten kuulemiseen koulutettu ja asiaan erikoistunut tutkija tai terveydenhuollon ammattilainen².

Seminaarin puhujat:

Anna-Maja Henriksson

Oikeusministeri, Oikeusministeriö

Taina Laajasalo

Johtava asiantuntija,
oikeuspsykologian dosentti, THL

Elina Ruuskanen

Erytysasiantuntija, Oikeusministeriö

Sini Vehkaoja

Psykologi ja seksuaaliterapeutti,
Helsingin lasten ja nuorten oikeuspsyko-
logian yksikkö, HUS ja Väestöliitto

Essi Julin

Väitöskirjatutkija ja sosiaalityöntekijä,
Tampereen yliopisto ja Tampereen lasten
oikeuspsykiatrian yksikkö, TAYS

Saara Asmundela

Tutkinnanjohtaja, rikoskomisario,
Helsingin poliisilaitos

Yrjö Reenilä

Erikoissyöttäjä, Syyttäjälaitos

Elisa Savolainen

Käräjätuomari, Helsingin käräjäoikeus

Juha Haapamäki

Esittelijäneuvos,
Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia

Julia Korkman

Oikeuspsykologian dosentti, HUS

Linkki puheenvuoroihin:

https://www.youtube.com/playlist?list=PLVpfzFDc4BUCwauVQiDuz_9V0ie9F-fNJz

Tutkintaan ja oikeusprosessiin kuluva aika lapsen kannalta

Yksi keskeinen lapsia ja perheitä kuormittava seikka on tutkinta- ja oikeusprosesseihin kuluva pitkä aika. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimien arvostellut Suomen pitkiä oikeusprosesseja. Eduskunnan oikeusasiamies on kehottanut kahdessa tuoreessa kanteluratkaisussaan poliisia kiinnittämään huomiota sekä lapsien tekemiksi epäiltyjen että lapsiin kohdistuneiden rikosten esitutkintojen keston (ratkaisut 1084/2019 ja 3462/2019³). Oikeusministeriön työryhmän laatiman raportin¹ mukaan lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten kohdalla viiveet ovat pidempiä kuin aikuisilla, ja prosessit kestävät keskimäärin lähes kaksi vuotta.

Koska lasten ja vielä teini-ikäistenkään aikakäsitys ei ole samanlainen kuin aikuisilla, korostuvat prosessin pitkän keston haitat heidän kohdallaan. Viiveet ovat omiaan vaikuttaa lasten ja vanhempien väleihin ja vuorovaikutukseen, etenkin jos vanhempi tai muu läheinen on rikoksesta epäiltynä. Oikeusprosessin vanhemmille aiheuttama kuormitus välittyy myös lapsiin.

Pitkä prosessi saattaa aiheuttaa lapsissa ja nuorissa epäluottamusta viranomaisiin, kun asiasta kertominen ei johtanutkaan ”mihinkään”. Lisäksi lapsen mahdollisesti tarvitsema hoito saattaa viivästyä.

Tilastotietoa prosessien kestoista

Taulukko 1 esittää lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten prosessien keston rikosilmoituksesta tuomioon vuosina 2014–2018. Vuoden 2018 tilastot näyttävät viiveiden lyhentyneen, mutta muutoksen merkityksen ja pysyvyyden arviointi vaatii pidemmän seuranta-ajan. Lapsiin kohdistuvien pahoinpitelyrikosten selvitysprosesseista ei ole kirjausteknisistä syistä saatavissa vastaavia tietoja, mutta asiantuntijoiden tuntuma on, että prosessit ovat jopa seksuaalirikosepäilyjä pidempiä. Erityisesti lievemmiksi arvioituihin kuritusväkivaltapäilyihin poliisi reagoi seksuaalirikosepäilyjä hitaammin.

Taulukko 1. Käsittelyaikojen keskiarvo kuukausina (rikosilmoitus > tuomio) päärikoksen ja ratkaisuvuoden mukaan

Rikosnimike	2014	2015	2016	2017	2018
Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö	19,3	20,3	22,7	22,7	21,1
Lapsen seksuaalisen hyväksikäytön yritys	22,2	17,1	17,4	16,5	12,5
Törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö	19,2	20,6	22,9	22,7	21,3
Lapsen törkeän seksuaalisen hyväksikäytön yritys	14,5	21,8	10,6	22,5	16,3

Lähde: Oikeusministeriö 2019

Taulukko 2 esittelee rikosprosessin eri vaiheiden keston kuukausina. Pisimpään kestää esitutkinta. Mahdollisuudet selvittää epäiltyä rikosta luotettavasti riippuvat ratkaisevasti siitä, miten nopeasti lasta ja muita asianosaisia voidaan kuulla. Asioita unohtuu sitä nopeammin, mitä nuoremasta lapsesta on kyse, ja ajan kuluessa muistikuvien vääristymisen riski kasvaa kaikenikäisillä.

Myös syytevaiheessa viiveet voivat olla huomattavia. Seminaarissa tuli esiin, että Helsingin seudulla tapaukset ovat vuonna 2019 joutuneet odottamaan syyttäjän käsittelyä jopa vuoden. Niin selvitysten¹ kuin poliisin koulutuksissa esiin nousevan tiedon mukaan alueelliset erot ovat merkittäviä. Lapset ja perheet joutuvat näin ollen eriarvoiseen asemaan riippuen siitä, missä päin Suomea asuvat.

”Vaik mä en kuule täst joka päivä nii tää silti hermostuttaa, koska mä tiedän et se on äitille hermostuttava asia ja mä haluisin et tää ois vaan ohi.”

- teini-ikäinen asianomistaja

Taulukko 2. Rikosprosessin eri vaiheiden kestojen keskiarvot kuukausina päärikoksen mukaan vuosina 2014–2018

Rikosnimike	Poliisi- syyttäjä *	Syyttäjä- käräjäoikeus **	Käräjä- oikeus ***	Yhteensä ****
Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö	10,5	5	5,6	21,1
Lapsen seksuaalisen hyväksikäytön yritys	7,7	5,3	5,1	18
Törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö	10	5,5	5,8	21,3
Lapsen törkeän seksuaalisen hyväksikäytön yritys	7	4,5	5,9	17,4

*Aika rikosilmoituksesta syyttäjälle, **Aika syyttäjältä vireilletuloon käräjäoikeudessa, ***Käräjäoikeuden käsittelyaika, ****Aika rikosilmoituksesta käräjäoikeuden ratkaisuun

Lähde: Oikeusministeriö 2019

Lapsiin kohdistuvien rikosten käsittely tulee keskittää niin poliisissa, syyttäjälaitoksessa kuin tuomioistuimessa asiaan erikoistuneille ja siihen koulutetuille ammattilaisille.

Kehittämiskohteet ja ratkaisuehdotukset

Alla tuodaan esille sellaisia kehittämiskohteita ja ratkaisuehdotuksia, joista seminaarissa vallitsi laajalti yhteinen näkemys.

1. Ammattilaisten erikoistuminen ja tapausten käsittelyn keskittäminen

Lapsiin kohdistuvien rikosten käsittely tulee keskittää niin poliisissa, syyttäjälaitoksessa kuin tuomioistuimessa asiaan erikoistuneille ja siihen koulutetuille ammattilaisille.

Poliisin osalta tämä tarkoittaa lapsirikostutkinnan keskittämistä. Pienissä laitoksissa ei ole mahdollisuutta perustaa kokonaan erillistä lapsirikosryhmää. Siksi lapsirikostutkinta voidaan sisällyttää esimerkiksi sellaiselle ryhmälle, joka on erikoistunut vakavan väkivallan tutkintaan, läheisväkivaltaan ja lapsiin kohdistuvaan väkivaltaan, seksuaalirikoksiin ja lapsiin kohdistuviin rikoksiin. Koska myös muissa henkilöihin kohdistuvissa rikosprosessissa vaaditaan samankaltaista erikoistumista kuin lapsiin kohdistuvissa rikoksissa, palvelee tällainen organisointi rikostutkinnan laatua laajemminkin.

Erikoistuneissa ryhmissä voidaan paremmin pitää yllä tieto- ja taitopohjaa, toimia työryhminä ja työpareina sekä käyttää osaaminen maksimaalisesti hyödyksi, kun osaaminen ei ole yksittäisten tutkijoiden varassa. Mikäli yksittäinen poliisilaitos on liian pieni tällaiselle järjestelylle, kannattaa lapsirikosselvittelyt keskittää suurimmille laitoksille, kuten esimerkiksi Varsinais-Suomessa on tehty. Poliisiammattikorkeakoulu järjestää vuoden mittaisen Lapsirikostutkinnan erityiskoulutuksen, jonka lisäksi tarvitaan ylläpitävää koulutusta tai työnohjausta. Myös tieto- ja viestintätekniikkaan liittyvien rikostutkijoiden erikoistumista ja riittävää resursointia tarvitaan (ICT-tutkinta).

Syyttäjälaitoksella toimii erikoissyyttäjäryhmä ja koulutuksia lapsirikosasioista järjestetään säännöllisesti. Syyttäjien tulisi osallistua säännönmukaisesti pian rikosepäilyn heräämisen jälkeen pidettäviin moniammatillisiin yhteistyöpalaveriin (ns. seuratoiminta tai LASTA-mallin mukainen toiminta), jotta voitaisiin kehittää yhteinen tapa arvioida ja suunnitella ilmoitettuja rikosepäilyjä (katso kohta 2). Syyttäjien aktiivinen osallistuminen rikostutkintaan vaatii myös resursseja.

Tuomioistuimissa lapsirikosprosesseihin liittyviin kysymyksiin erikoistuminen on tuomareilla harvinaista. Lapsiin kohdistuvia rikosasioita käsittelevät useat eri osastoilla työskentelevät tuomarit sen sijaan, että käsittely olisi keskitetty tietyille osastoille tai tuomareille. Poikkeuksen muodostaa Länsi-Uudenmaan käräjäoikeuden ”perheosasto-malli”, jossa käsitellään kaikki sellaiset perheoikeudelliset hakemusasiat ja lapsiin kohdistuneet väkivalta- ja seksuaalirikokset, joissa lasta on kuultu esitutkinnassa. Malli mahdollistaa

saman perheen asioiden käsittelyn keskittämisen samalle tuomarille. Mallin hyötyjä tulisi arvioida, ja jos ne ovat todennettavissa, tulisi työtavan käyttöönottoa harkita muissakin tuomioistuimissa.

Erityisesti perheen tai suvun sisäisissä tapauksissa rikosasiaan kytkeytyvät usein lähestymiskieltoasia sekä lapsen huolto-, asumis- ja tapaamisoikeusasiat. Kansainvälisesti on kokeiltu malleja, joissa samassa prosessissa ratkaistaan rikosasian lisäksi muut siihen liittyvät perheen asiat hyvin pian tapahtuman jälkeen, eli muun muassa kuullaan asianosaiset, harkitaan lähestymiskiellon tarve ja päätetään väliaikaisesti lapsen asumista ja tapaamisoikeuksia koskeva asia. Perhe saa näin tarvittavia tukitoimia ja palveluita heti. Suomessakin tällainen tuomioistuinten kokonaisvaltainen lähestymistapa voisi toimia kokeilun pohjana. Erityisen monimutkaisten tapausten, kuten riitaisten erotilanteiden ja huoltajuuskiistojen, tunnistaminen ja niihin puuttuminen muilla keinoilla ennen mahdollista rikostutkintaa on erityisen tärkeää.

2. Moniammatillinen esikäsittely

Perheillä voi olla asiakkuuksia monella eri viranomaistaholla, esim. sosiaalitoimessa, lastensuojelussa ja perheoikeudellisissa palveluissa. Rikostutkinnalliset keinot ja menetelmät ovat usein tehostomia tämänkaltaisiin ongelmiin puuttumisessa ja niiden selvittämisessä. Keskeistä näissä tilanteissa olisi alusta asti pohtia lapsen edun näkökulmasta.

Moniammatillisella esikäsittelyllä voidaan huomioida perheen kokonaistilanne, pitää lapsen etu keskiössä ja kohdentaa nopea apu ja tuki niihin perheisiin, joissa päällimmäinen ongelma on vanhemmuuden tuen tarve. Tällä tavalla voidaan myös varmistaa, että kiireellisten rikosepäilyjen tutkinta voidaan aloittaa mahdollisimman nopeasti, ja saadaan niukat resurssit kohdennettua oikein.

Moniammatillista tapausten esikäsittelyä tulisi kehittää siten, että kaikkialla Suomessa toimitaan yhteisten periaatteiden mukaan. Moniammatillinen työ nostetaan esille tuoreessa Poliisihallituksen ohjeessa². Lapsi poliisitoiminnassa ja esitutkinnassa: ”Henkilökohtaisen konsultaation lisäksi voidaan järjestää yhteistyössä niin kutsuttuja seulapalaverieita, joissa arvioidaan kerralla moniammatillisesti lukuisia lapsirikosepäilyjä ja niiden vaatimia toimenpiteitä niin esitutkinnallisista, terveydenhuollollisista kuin lastensuojelullisistakin näkökulmista.”

Toimivia seulontaan perustuvia yhteistyömalleja, joissa keskeistä on poliisille tehtyjen ilmoitusten tehokas esikäsittely, löytyy Suomessa jo erikokoisilta paikkakunnilta. Esimerkkejä malleista ovat Espoon seulontamalli, Varsinais-Suomen LASTA-malli ja Joensuussa kehitetty viranomaisten tehokas yhteistyö LASTA-lomakkeen pohjalta. LASTA-mallin kehitystä ja käytännön toteutusta on kuvattu aiemmassa julkaisussa⁴. Myös muut mallit tulisi dokumentoida ja kaikkien mallien toimivuutta ja tehokkuutta tulee selvittää systemaattisen tiedonkeruun kautta. Saadun tiedon pohjalta voidaan kehittää vastaavia toimintatapoja muillekin alueille, paikalliset resurssit ja tarpeet huomioiden.

Koska moniammatillisen yhteistyön perustana on matalan kynnyksen konsultaatiomahdollisuus asiantuntevan poliisin ja muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa, on kaikilla alueilla varmistettava lasten ja nuorten kanssa työskentelevien mahdollisuus tähän.

3. Laissa säännellyt määräajat

Viiveisiin voidaan vaikuttaa myös säättämällä lapsirikostutkintaprosessin eri vaiheille aikarajat:

- lapsen ja muiden asianosaisten kuulemiselle esitutkinnassa
- syyteharkinnan tekemiselle
- pääkäsittelyn aloittamiselle asian vireille tulosta käräjäoikeudessa.

Aikarajoja on käytössä esimerkiksi Islannissa ja Ruotsin Linköpingin Barnahusissa, ja näitä suositellaan Barnahus-standardeissa⁵.

Esimerkiksi Islannissa on seuraavat tavoite- ja maksimajat:

Lapsen kuuleminen: 7 päivän kuluessa siitä, kun haastattelua on pyydetty Barnahusista.
Akuuttitapauksissa haastattelut järjestetään heti
Psyykkisen voinnin arvio: 2 viikon sisällä ilmoituksesta
Kiireellisyyteen vaikuttavat lapsen ominaisuudet kuten ikä, elämäntilanne ja suhde epäiltyyn. Joissakin tapauksissa on tarve akuuttiin tukeen ja hoitoon, muissa on mahdollista odottaa 2–3 viikkoa.
Enimmäisaika: 1 kuukausi epäilyn ilmitulosta
Samat aikarajat pätevät ei-kaltointikohteleviin vanhempiin/huoltajiin, joiden kohdalla mahdollisesti tarvittava hoito kuitenkin järjestetään muualla kuin Barnahusissa.
Somaattinen tutkimus: 2–4 viikkoa ilmitulon jälkeen
Akuuttitapauksissa 72 tunnin sisällä.
Esitutinnan ja syytteen nostamisen/nostamatta jättämisen aikaväli:
Tavoiteaika: 6–8 kuukautta, maksimi 12 kk.
Tänä aikana on varmistettava, että lapselle tarjotaan psyykkistä tukea.
Oikeudenkäynti: enimmillään 4 viikkoa syytteiden nostamisesta

Tavoiteaika on suhteutettava tutkittavan epäilyn laatuun. Rikosepäilyt ovat erilaisia, ja esimerkiksi perheen sisäinen vakava epäily on tutkittava välittömästi siinä missä laajan netirikoksen tutkinnan täytyy voida kestää sen ajan kuin laadukas tutkinnan toteuttaminen vaatii.

4. Muita kehittämistarpeita

Tilastointi lapsiin kohdistuneista rikoksista tehdyistä ilmoituksista ei ole yhdenmukaista ja siksi vaikeasti arvioitavissa. Rikossarja, jossa on useampi asianomistaja, saataan joskus kirjata yhtenä ja joskus useana rikoksena. Pahoinpitelyistä ei tilastoida erikseen tapauksia, joissa asianomistajana on lapsi, minkä vuoksi näiden prosessien kestoja ei myöskään voida tilastoida. Tilastointia tulisi selvittää ja yhdenmukaistaa kaikkien lapsiin kohdistuvien rikosepäilyjen kohdalla.

Litterointi eli lapsen haastattelujen aukikirjoitus olisi syytä keskittää. Kiireellisiä tapauksia (esimerkiksi vahvistuvat epäilyt, joissa mahdollisesti tarve kuulla lapsi uudestaan) tulisi voida priorisoida ja litterointi toimittaa tarvittaessa hyvin nopeastikin. Tällä hetkellä käytännöt eroavat eri puolella Suomea. Poliisihallitus on ehdottanut yhteistä litterointivarantoa, joka koostuisi asiaan koulutetuista litteroijista, joilla on tehokkaat työvälineet. Näin vähennettäisiin puutteellisista ja siten korjausta vaativista litteroinneista aiheutuneita viivästyksiä. Tulevaisuudessa voidaan selvittää robotiikan mahdollisuuksia litterointien tehostamisessa.

Lapsen ja perheen tukeminen rikosprosessin aikana

Vaikka viiveitä tulee pyrkiä minimoimaan, ei tavoitteena ole prosessien nopeuttaminen asianosaisten oikeusturvan ja laadun kustannuksella. Pitkät oikeusprosessit asettavat kuitenkin koko palvelujärjestelmälle erityisen vastuun varmistaa lapselle tarpeenmukainen tuki sekä tarvittavat lastensuojelulliset toimet koko prosessin ajan.

Turvallinen, ennustettava ja tuttuja rutiineja sisältävä arki suojaa lasta. Varmistamalla tiedonkulku voidaan myös minimoida odottamisen aiheuttamia haittoja. Erityisesti pitkien viiveiden kohdalla lapsen ja huoltajien tulee saada tietää rikosprosessin tilasta ja etenemisestä. Tieto tulee välittää lapselle ikätasoisesti. Tietoa ja tukea tulee olla tarjolla prosessin kaikissa vaiheissa.

”Mä en halunnu et tää menee poliisitutkintaan tai täst tulee lakihomma, mä halusin et tää olis niiku enemmän ollu just niiku tukea siis sillee ...mä saisin siihen apuatässä on niiku kohta menny vuosi.”

– nuori asianomistaja

”Osapuolet toteuttavat tarvittavat lainsäädäntö- tai muut toimet varmistaakseen, että kaikkien tämän yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluvien väkivallan muotojen tutkinta ja niitä koskevat oikeudenkäynnit suoritetaan ilman tarpeetonta viivästystä, ottaen samalla huomioon uhrin oikeudet kaikissa rikosoikeudenkäyntien vaiheissa”

– Istanbulin sopimus, artikla 49. t. ⁸

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

PL 30 (Mannerheimintie 166)

00271 Helsinki

Puhelin: 029 524 6000

thl.fi | [@THLorg](https://twitter.com/THLorg)

ISBN 978-952-343-477-6 (pdf)

ISSN1799-3946 (verkko)

<http://urn.fi/>

URN:ISBN:978-952-343-477-6

Lue verkkojulkaisu osoitteessa:

thl.fi/julkaisut

Tiedonkulun varmistamiseksi on kansainvälisesti kehitetty innovatiivisia ratkaisuja. Digitaaliset palvelut ovat usein luonteva ja kustannustehokas tapa tuoda tieto lähemmäs asianosaisia. Esimerkiksi Australiassa rikosasian etenemistä seuraava Track my crime -palvelu tarjoaa asianomistajalle reaaliaikaisen mahdollisuuden seurata prosessin vaiheita verkossa. Sovellus lähettää tiedon asian etenemisestä uuteen vaiheeseen⁶.

Kansainväliset sopimukset velvoittavat Suomea toimiin

YK:n lapsen oikeuksien sopimus edellyttää sopimusvaltioilta, että lapsiin kohdistuvan väkivallan tutkiminen ja käsiteltäväksi saattaminen on tehokasta ja vaikuttavaa. (19 artikla 2 kohta.)⁷ YK:n lapsen oikeuksien komitea korostaa erikseen, että tehokkaan täytäntöönpanon laiminlyöntiä on komitean mukaan esimerkiksi se, ettei lapsiin kohdistuvaan väkivaltaan puuttumiseen kohdisteta riittävästi resursseja sekä inhimillisiä voimavaroja ja valmiuksia (YK:n lapsen oikeuksien komitean yleiskommentti nro 13 (2011) Lapsen oikeus olla joutumatta minkäänlaisen väkivallan kohteeksi, kohta 32).

Euroopan neuvoston yleissopimus lasten suojelemisesta seksuaalista riistoa ja seksuaalista hyväksikäyttöä vastaan (Lanzaroten sopimus) edellyttää kunkin sopijapuolen varmistavan, että tutkinta ja rikosprosessi toteutetaan ilman aiheetonta viivytystä. (Lanzaroten sopimus, 30 artikla). Myös Euroopan neuvoston yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta (Istanbulin sopimus) korostaa naisiin kohdistuvan ja perheväkivallan lapsiuhrin ja lapsitodistajan suojelua ja tukea, jolloin tulee ottaa huomioon lapsen etu.

Lopuksi

Tässä julkaisussa ehdotetut ratkaisut edellyttävät moniammatillista ja varhaista yhteistyötä ja tapausten seulontaa, toimijoiden riittävää resursointia ja ammattilaisille mahdollisuutta erikoistua ja keskittää osaamistaan. Myös mahdollisuus sitovien aikarajojen asettamiseksi tulee kartoittaa. Toimiva viranomaisyhteistyö ja jatkuva tiedonvaihto takaavat sen, että lapsi ja perhe saavat avun ja tarvittavat tukitoimet viiveettä koko rikos- ja oikeusprosessin ajan. Inhimillisen kärsimyksen vähentämisen lisäksi saavutetaan myös kustannusäästöjä ja parannetaan kaikkien tutkinta- ja oikeusprosessin vaiheiden laatua.

Lähteet

- 1 Ruuskanen, E. & Sarimo, M. (2018). [Uhri rikosprosessissa – ehdotus hyvistä menettelytavoista uhrien tarpeiden huomioon ottamiseksi](#). Oikeusministeriö. Mietintöjä ja lausuntoja 44/2018.
- 2 Poliisihallitus. 2019. Lapsi poliisitoiminnassa ja esitutkinnassa. Ohje POL-2019-34669. 23.12.2019.
- 3 [Lapsia koskevat esitutkinnot toimitettava viipymättä. Oikeusasiamiehen tiedote 23.11.2019](#)
- 4 Sinkkonen, M. & Mäkelä, J. toim. (2017). [LASTA-hanke Kokemuksia viranomaisten yhteistyön ja tietojenvaihdon koordinoinnista lapsen kohdistuneissa pahoinpitely- tai seksuaalirikoksen epäilytilanteissa](#). THL. Raportti 2/2017.
- 5 [Barnahus Quality Standards](#), sivut 38–39
- 6 [Track my crime](#)
- 7 [Lapsen oikeuksien sopimus](#)
- 8 [Sopimusteksti Euroopan neuvoston yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta](#)